

EL-CAMİ

Fi Talebi'l-İlmi's-Şerif

Yazan

Abdulkadir b. Abdulaziz

الجامع في طلب العلم الشريف

Müellif:

Abdulkadir b. Abdulaziz

Kitabın Adı:

El-Cami' Fi Talebi'l-İlmi'ş-Şerif

Tercüme:

Heyet

İsteme Adresi:

s. 62

36

s.342

تأليف

عبد القادر بن عبد العزيز

الطبعة الثانية

مقدمة
الطبعة الأولى

Birinci Baskının
Önsözü

Birinci Baskının Önsözü

Bütün hamdler Allah'adır. O'na şükreder, O'na sığınır, O'na tövbe ederiz. Nefsimizin şerrinden ve işlerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayet ettiği kişiyi kimse (doğru yoldan) saptıramaz, (doğru yoldan) saptırdığı kişiye ise kimse hidayet edemez. Ben Allah 'dan başka ilah olmadığına, O'nun "bir" ve eşsiz" olduğuna, Muhammed'in onun kulu ve resulu olduğuna şahitlik ederim.

"Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak müslümanlar olarak can verin." (3 Ali İmran/102)

"Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak müslümanlar olarak can verin." (4 en-Nisa/1)

"Allah işlerinizi düzeltir ve günahlarınızı bağışlar. Kim Allah ve Resûl'ne itaat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur." (33 el-Ahzab/71)

Resulullah *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurmuştur: **"Ameller ancak niyetlere göredir. Herkesin niyet ettiği ne ise, eline geçecek olan şey ancak odur. Artık her kim nail olacağı bir dünyâ (malı) veya nikâh edeceği bir kadından dolayı hicret etmiş ise onun hicreti, hicret etmiş olduğu şeydir."**⁽¹⁾

Allahu Teala şöyle buyurmuştur. **"Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım."** (51 ez-Zariyat/56) yaradılmışların Allah Subhanehu Teala'ya onun razı olduğu şekilde ibadet etmelerinin tek yolu O'nun emrettiği gibi ibadet etmeleridir. O'nun emir ve yasaklarını bilmenin tek yolu elçilerine vahyetmiş olduğu vahiy ve onlara verdiği ilimdir. O şöyle buyurur: **"İşte böylece sana da emrimizle Kur'an'ı vahyettik. Sen, kitap nedir, iman nedir bilmezdin. Fakat biz onu kullarımızdan dilediğimizi kendisiyle doğru yola erştirdiğimiz bir nur kıldık. Şüphesiz ki sen doğru bir yolu göstermektesin."** (42 eş-Şura/52) ve **"Ölü iken dirilttiğimiz ve kendisine insanlar arasında yürüyebileceği bir ışık verdiğimiz kimse, karanlıklar içinde kalıp ondan hiç çıkamayacak durumdaki kimse gibi olur mu! İşte kafirlere yaptıkları böyle süslü gösterilmiştir."** (6 el-En'am/122) buyurur.

Nebilerin *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* getirmiş olduğu vahiy ve ilmi bilmenin tek yolu onu istemek ve elde etmek için çalışmaktır. Bu istek her Müslüman kadın ve erkek için farz-ı ayn yani vaciptir. Bu öyle bir ilimdir ki onu ikrar ve idrak etmeksizin ve gerekliliklerini yerine getirmeksizin bilmek kişiye fayda vermez. Bu durumda kişinin amelleri fasid, batıl ve reddedilmiştir. Allah onları kabul etmediği gibi ahirette de sahibine fayda vermez. Resulullah'ın *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* buyurduğu gibi: **"Kim bizim dinimizde olmayan bir ameli işlerse bu reddedilir"**⁽²⁾ rivayet etmiştir.

⁽¹⁾ Muttefekkun Aleyh

⁽²⁾ Müslim. [Hadis no: (1718).]

Farz-ı ayn olan ilmi öğrenmekten daha yüksek olan bir merteye vardır: Farz-ı kifaye olan ilmi öğrenmek. Bu ilimle Müslüman bir kişi başka kardeşlerine eğiterek, fetva ve hüküm vererek ve vaaz ederek faydalı olur. Böylesi mertebeye ulaşmaya, Allah'ın ezelde haklarında hayır ve saadet yazdığı kişiler muvaffak olur. Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurur: **“Allah kimin için hayır murad ederse onu dinde fakih kılar.”** ⁽³⁾ Bu yüce mevkiye, bu âli makama sahip olanlar, peygamberlerin varisi ve ilimlerinin taşıyıcısı olan âlimlerdir.

Bu kitabımda (El-Camii Fî Talebi İlmi's Şerîf) farz-ı ayn ve farz-ı kifaye olan ilimler açıklanmıştır. Kitabın yedi bölümü vardır:

Birinci Bölüm: İlmin ve İlim Ehlinin Fazileti konusundadır ki insan öğrendiği şeyin yüceliğini ve faziletini, öğrendiği takdirde kendisinin ulaşacağı hayır ve fazileti bilsin, gayret ve enerjisini ilim öğrenimine yönlendirsin.

İkinci Bölüm: Şer'i ilimleri öğrenmenin hükmü ile ilgilidir. Bu ilimdeki farz-ı ayn olanları, özelliklerini ve müfredatını ve farz-ı kifaye olanı belirlemek konusundadır.

Üçüncü Bölüm: İlmin nasıl öğrenileceği ile ilgilidir. Müslüman'ın kendisine vacip olan ilmi nasıl talep edeceğini bilmek için.

Dördüncü Bölüm: Alim (hoca) ve Öğrenci Âdabı'yla ilgilidir. Çünkü bir şeyi öğrenmenin bir adabı vardır. Nasihatlere uymak ve onlarla kendini yükümlü tutmak gerekir ki eğitim meyvesini versin.

Beşinci Bölüm: Müftü ve Fetva Soranın hükümleri ve bunun adabıyla ilgili. Müslüman ilim öğrenme çağını geçirdiyse, ilmi konularda fetva istemesi ve sorması gerekir.

Özellikle de amel etmeden önce bilgi gerektiren konularda. Bu yüzden bu bölüm müftüyle fetva isteyen ile ilgili hükümleri ve adabı açıklar.

Altıncı Bölüm: Cehalet ve Onun Mazur olması konusundadır. Çünkü cehalet ilmin zıddıdır. Müslümanın mazur görülen cehaletle görülmeveni bilmesi gerekir ki cehalet üzere kalsın. Çünkü bu hakkındaki her şeyin ortaya çıktığı günde helakına sebep olur.

Yedinci Bölüm: gelince: Eğitimi tavsiye ettiğim şer'i ilimlerdeki çeşitli kitaplarla ilgilidir. Bu, kendisi olmadan kitabın tamamlanamayacağı bir bölümdür. Özellikle de günümüzde liyakat sahibi alimlerin az oluşu ya da onlara ulaşmanın zor oluşu nedeniyle eğitimin büyük ölçüde kitaplara dayanmasından dolayı. Her çeşit şer'i ilim için bir açıklama yaptım. Eğitimi tavsiye ettiğim en önemli konuları ve kitaplarını belirttim. Bu bölümde gerek müelliflerin hatalarının çok olması gerekse de

⁽³⁾ Muttefekkun Aleyh

konuyla ilgili kitapların -bu tür konularda bilgiye büyük ihtiyaç olmasına rağmen- az olması dolayısıyla bazı konuları araştırmayı es geçmek zorunda kaldım.

İşte kitabın yedi bölümü bunlardır.

Bu kitabı yazmaya beni teşvik eden unsur Resullullah'ın *Sallallahu Aleyhi ve Sellem "Din nasihattir"* ⁽⁴⁾ sözüne iman ederek, ümmetine nasihat etme isteğidir. Özellikle de şer'i ilimlerin öğrenimi gibi önemli bir konuda. Ümmetin geri kalmışlık ve gafletten uyandırılması, dinin yenilenmesi buna dayanır. Evvelini düzeltmedikçe bu ümmetin ahiri iyi olmayacaktır. Gördüm ki günümüzde pek çok Müslüman şer'i ilim eğitiminin yüz çevirmiştir. Hatta üzerinden farz olanlarından bile. Ve gördüm ki içlerinden ilim eğitiminin önemini kavrayanlar da farz ile nafilayı, önemli olanla olmayanı birbirinden ayıramıyor. Aynı şekilde bazı Müslümanların, kendi hacminden daha fazla değersizlik içeren, zararı faydasından daha fazla olan kitaplar ile ilgilendiklerini gördüm. Bir de buna pek çok Müslüman'ın başlarına gelen olaylarla ilgili fetva istemeyi ihmal etmeleri, Allah'ın bu konudaki hükmünü bilmeyi önemsemeyen işler yapıp, sözler söylemeleri de eklenince ümmet üzerinde oldukça büyük etkisi olan, bu çok önemli konuda kitap yazmayı ciddi bir ihtiyaç olarak gördüm. Yani değerli ilimlerin öğrenimi konusunda. Bu kitabın yazılma sebebi işte budur. Kitabımı halkın ve ilim öğrencilerinin anlayabileceği ve Allah'ın izni ile herkesin içinde aradığını bulabileceği kolay bir üslupla yazdım.

Aynı şekilde genel olarak bütün Müslümanlarda, özel olarak da Allah yoluna davet için çalışanlarda "Şer'i delillere tabiyet metodunun" iyice yerleşmesi için şer'i hükümler ile (kitap, sünnetle beraber -mümkün olduğunca- âlimlerinin sözleri ile) bağlantılı olmayan herhangi bir hükmü ya da sözü söylememeyi vazife bildim. Bunun amacı zemmedilmiş olan taklit kemendini boynumuzdan çıkarmaktır. Ki bu kement (şanlı tarihlerini unutturarak) Müslümanları parçalamış, hiziplere ayırmış, aralarına düşmanlık tohumları ve buğz atmıştır.

⁽⁴⁾ [Bu hadis belli başlı dört yoldan gelmiştir: 1- Ebu Hureyre'den *radiallahu anhu* ⇒ Ahmed: (2/697, no: 7941); Tirmizi: (1926); Nesai: (7/157); Ebu Nuaym, *Hilyetu'l Evliya*: (6/260, 7/162); İbn-i Adiy, *el-Kamil fi'd Duafai*: (3/294); İbn-i Hacer: *Tehzibu't Tehzib*: (1/41); Suyuti, *Camiu's Sağir*: (4302 ve 1968) 2- İbn-i Abbas'tan *radiallahu anhuma* ⇒ Ahmed: (1/351, no: 3281); Ebu Ya'la, *Müsned*: (2372); İbn-i Hacer, *Metalibu'l Aliyye*: (2/341), *Tağliku't Ta'lik*: (2/59); Heysemi, *Mecmau'z Zevaid*: (1/92); Suyuti, *Camiu's Sağir*: (4302 ve 1968) 3- İbn-i Ömer'den *radiallahu anhuma* ⇒ Darimi: (2754). İbn-i Hacer, *Lisanu'l Mizan*: (8/42); Heysemi, *Mecmau'z Zevaid*: (1/92); Suyuti, *Camiu's Sağir*: (4302); İbn-i Asakir, *Mu'cemu's Şuyuh*: (1/470) 4- Temim ed-Dari'den *radiallahu anhu* ⇒ Ahmed: (4/102, no: 17064-66, 17069-71); Müslim: (106- 108); Ebu Davud: (4944); Nesai: (7/156), *el-Kubra*: (7772, 7773 ve 8700) Ebu Ya'la, *Müsned*: (7164); Buhari, *Tarihu's Sağir*: (2/34); Humeydi: (837); Suyuti, *Camiu's Sağir*: (4302).

İbn-i Teymiyye, *Minhacu's Sünne*: (5/146) ve *Mecmuu'l Fetava*: (16/58, 27/208); Şevkani, *Fethu'r Rabbani*: (9/4679); Suyuti, *Camiu's Sağir*: (no: 1968, 4302 ve 4362); İbn-i Abdilberr, *et-Temhid*: (21/284)'de bu türdeki hadislerin sahih olduğunu söylemişlerdir.]

Müslümanların bu durumdan tek çıkış yolu kitap ve sünnete tutunmaktır. Bu da Allahu Teala'nın Al-i İmran 103. ayette buyurduğu gibi şer'i delillere tabi olmakla olur. **"Hep birlikte Allah'ın ipine (İslâm'a) sınıksız yapışın; parçalanmayın."**

Allah'a and olsun ki şer'i delillere uyarak kendimizi Allah ve resulünün yoluna adadık. Allah şöyle buyurur: **"Bunlar, Allah'ın (koyduğu) sınırlardır. Kim Allah'a ve Peygamberine itaat ederse Allah onu, zemininden ırmaklar akan cennetlere koyacaktır; orada devamlı kalıcıdır; işte büyük kurtuluş budur. Kim Allah'a ve Peygamberine karşı isyan eder ve sınırlarını aşarsa Allah onu, devamlı kalacağı bir ateşe sokar ve onun için alçaltıcı bir azap vardır."** (2 en-Nisa/13-14) Bu ayeti kerime ile günahattan korunmanın, başarı ve kurtuluşun Allah'ın ve resulünün sözüne tâbi olmakta olduğunu açıklanmıştır. Başarısızlık ve hüsranın da onlara muhalefette olduğunu. Bir Müslüman'ın, Allah'ın dini ile ilgili kitap, sünnet, muteber icma, ya da doğru kıyasa dayanmayan bir sözü –kim söylerse söylesin- kabul etmemesi gerekir. Böyle yapmalı ki Allah yoluna davet adı altında Allah'a giden yolu kesenlerin tuzaklarına düşmesin.

Bundan dolayı kitabımda şer'i delillere muhalif olduğu tespit edilen söyledigim her sözden, hem yaşamımda, hem de ölümünden sonra vazgeçerim. Delil ile doğrulanmış olan görüşü kabul ederim.

Diğer taraftan bu kitabımda dinde hataya karşı uyarmadan tamamlanmayacak olan Müslümanlara nasihat görevini yerine getirmek için ilim ehlinin bazı sözlerine ve pek çok kitaba yönelik eleştirilerde bulundum. (Her biri kendi konusunda) Bu eleştirilerin meşruluğuna dair deliller getirdim. Bunlar, yedinci bölümün "itikat" konusunun sonundadır. Çalışmamda İbn-i Teymiye'nin *rahimehullah* açıklamış olduğu eleştirel metodu izledim. İbn-i Teymiye şöyle der:

"İhtilafları naklederken izlenmesi gereken yol: Böyle bir durumda en iyisi, bütün görüşleri aktarıp, doğru ve yanlış olanlarına dikkat çekmek ve bu ihtilafları fayda ve scmerenin ne olduğunu belirtmek, dolayısıyla, hiçbir faydası olmayan ihtilafların uzayıp gitmesini ve bunlarla oyalanılarak önemli meselelerin bir kenara itilmesini önlemektir.

Fakat bir meseledeki ihtilafların tamamını değil de, bir kısmını nakletmek yanlıştır. Çünkü doğru olan görüş, nakledilmeyenler için de olabilir. Uluorta bütün ihtilafları nakledip bırakırmak ve doğruyu belirtmemek de hatalıdır. Eğer sahih olmayı bile bile doğruymuş gibi göstermişse, bilerek yalana yeltenmiştir. Bilmeyerek böyle yapmışsa, hata etmiştir. Hiç faydası olmayan bir konuda ihtilafları ortaya koyması veya sonuç itibarıyla tek ya da iki anlama gelebilecek bir meselede birçok farklı lafızları nakletmesi de yanlış bir şeydir. Çünkü bu, zaman öldürmek ve aslı-astarı olmayan bir şeyle varlık gösterip böbürlenmektir. Bir kimse, "kendisinin olmayan elbiseleri giyip gösteriş yapan sahtekar" gibidir. Doğruya muvaffak kılan

ancak Allah'tır.”⁽⁵⁾

Zaman zaman hadisleri –ilgili konularda bir kısmını zikrederek- özetle aldığıma okuyucunun dikkatini çekmek istiyorum. Alimlerden bu yolu caiz gören Buhari *rahimehullah* ve diğerlerinin yolunu izleyerek bunu yaptım. Bu doğru bir yoldur. Nevevi de hadiste zikredilmiş olan hükmü bozmamak şartıyla bu yolu tercih etmiştir.⁽⁶⁾

Bu kitapta güntümüzde Müslümanların zihnini meşgul eden pek çok konudan (Allah'ın izniyle) tercihe şayan ve doğru olanları açıklayarak bahsettim. Mesela, taklit etme konusunda, cehalet ve onun mazur olması, tekfir ve kuralları, demokrasinin hükmü ve üslupları, Allah'ın indirdiğinden başkasıyla hükmeden yöneticilerin, yandaş ve yardımcılarının hükmü, ülkelerin ve halklarının hükmü, şer'i siyaset ve modern çağda uğradığı tahrifler, örtü ve peçe konusu ve kitabın sonundaki fihriste başvurarak yeri belirlenebilecek olan diğer konular. **وَأَحِبُّ أَنْ أَبْنِيَهُ هُنَا عَلَى أَنِّي أَحْيَانًا مَا أَتَكَلَّمُ فِيهِ** **الموضوع الواحد في أكثر من موضع بالكتاب وهذا غالباً ما أنبئه على بقية مواضعه خاصة الموضوع الأساسي منها.**

Bu kitap, basımı nasip olmayan “Tevhid Çağrısı” adlı kitabın konularını da kapsar. Söz konusu “Tevhid Çağrısı” adlı kitabımın -ki o âlemlerin rabbinin hükümleriyle tevhidî gerçekleştirmenin kitabıdır- konuları: Allah'ın indirdiği ile değil beşeri kanunlarla hükmedilen ülkelerdeki yöneticilerin, yandaşlarının ve ülkelerinin hükmü. Bu konuların hepsi az önce zikrettiğim gibi. -özetle de olsa- bu kitabımda da geçiyor. (el-Cami' Fi Talebil İlmi's Şerif)

Bu kitabımın tek bir ülkeye ya da tek bir gruba has olmadığına dikkat çekmek isterim. Aksine bütün Müslümanlar ve kafirler içindir. Onlar ki Muhammed'in *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* davetinin ümmetidirler, çağrısının ve mesajının muhataplarıdır. Onlar peygamber *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*'in gönderildiği günden kıyamete kadar (gelmiş-geçmiş) bütün varlıklardır. Peygamber efendimizin de buyurduğu gibi **“Bir peygamber sadece kendi kavmine gönderilirken, ben bütün insanlığa gönderildim”**⁽⁷⁾, **“Muhammed'in nefsinin elinde tutana yemin ederim ki, eğer bu ümmetten bir yahudi veya hristiyan beni işitir de sonra benimle gönderilene iman etmeden ölürse mutlaka cehennemliklerden olur”**⁽⁸⁾ **“Bu ümmetten”** sözüyle kastedilen bütün Müslüman ve kafirleri kapsayan davet ümmetidir. Allahu Teala'nın Al-i İmran 110'uncu ayette **“Siz, insanların iyiliği için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz; iyiliği emreder, kötülükten meneder ve Allah'a inanırsınız. Ehl-i kitap da inansaydı, elbet bu, kendileri için çok iyi**

⁽⁵⁾ İbn-i Teymiyye, Mecmuu'l-Fetava: (13/368)

⁽⁶⁾ bkz. Nevevi, el-Mecmu: (1/64)

⁽⁷⁾ Buhari: (328)

⁽⁸⁾ Müslim, [Hadis no: (153).]

olurdu. (Gerçi) içlerinde iman edenler var; (fakat) çoğu yoldan çıkmışlardır.” buyurduğu Müslümanların kastedildiği ümmet değildir.

Yine dikkat çekmek isterim ki bu kitapta yazılanlar belli bir grup ya da cemaate ait görüşler değildir. Aynı şekilde kitabın yazarının görüşleri de değildir. Yanı sıra ben de herhangi bir gruba ya da cemaate üye değilim. Bu kitapta bulunanlar Hak’tan başka talebi olmayan tarafsız bir araştırmacının bakış açısıdır. Daha önce de belirttiğim gibi bu ya da diğer kitaplarımdan herhangi birinde geçen herhangi bir konunun hilafına (sağlam) delil getirilirse o görüşümden hayatım boyunca ve öldükten sonra da vazgeçerim. Bu dönüşümden sonra herhangi bir kişinin bana delillere ters düşen bir söz nispet etmesi helal değildir.

Bu kitabımı sadece Allah’ın rızasını isteyerek yazdım. Umarım ki Allah bu kitapla insanları faydalandırır ve umarım ki sürekli bir sadaka, insanların faydalandığı, yaşadığım sürece ve öldükten sonra hayrı bana ulaşacak olan bir ilim olur. Bu yüzden ben kitaplarımdan gelir elde etmeyi kendime helal görmediğim gibi varislerime de helal görmüyorum. Amelimin karşılığını Allah’tan bekliyorum.

Bu yüzden herkese kitaplarımın -ya da içlerinden bölümlerin basılması- Arapçadan başka dillere işinin ehli kişilerce çevrilmesi -sözümde bir şey eklenmemesi ya da çıkarılmaması şartıyla- konusunda izin veriyorum. Ancak kitaplarımın özetlenmesi için izin vermiyorum. Çünkü içinden herhangi bir sütunun ya da bir kırıntının dahi çıkarılmasını istemiyorum.

Kitabımı basan herkesten de basımdan dolayı -baskı ve yayın masrafı hariç- kazanç elde etmemesini istiyorum ki, okuyucuya çok düşük ücretle ulaşabilsin. Açıkladığımız gibi kitabın yazarı, kitaptan telif hakkı talep etmemektedir.

Her şeyi duyan, (kuluna) yakın olan ve dualara cevap veren Allah’tan bu kitabı ortaya çıkarmamda yardım eden herkesi dünya ve ahirette hayırlarla mükâfatlandırmasını diliyorum. Âmin.

Hamd alemlerin rabbinedir. Salat ve selam Muhammed’in ailesinin ve ashabının üzerine olsun.

İman ile ve sevabını Allah’tan umarak yazan,

Abdulkadir b. Abdülaziz

مقدمة
الطبعة الثانية

*İkinci Baskının
Önsözü*